

REDACȚIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concursuri, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRUAUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

La centenarul Marelui Andreiu.

În lumea spirituală cultura este aceea, ce este soarele în lumea materială. Soarele este universal și pretutindenea răvarsă vieată în lumea materială, așa și cultura este universală și pretutindenea răvarsă vieată în lumea spirituală. Numai acele popoare au vieată, cari au cultura lor.

Peste hartul întunecimilor, cari ne țineau robi se ivi pe orizont, ca un soare, figura luminoasă a Marelui Ierarh Andreiu. Părea, că nu-i din lume și lumea nu-l cunoștea pe el.

A adus alte concepțiuni în vederile minților și alte moduri în practica vieată. Ivirea lui în anul 1846 pe scaunul arhieresc a fost, ca ivirea luminei în ziua primă a creațiunii, care a frânt întunecul și sa instalat cu principiu de vieată. În opera sa dela 1849 sa afișat pe boltitura bisericeii ortodoxe române, ca o lumină organică, precum soarele sa afișat în ziua a patra a creațiunii pe boltitura ceriului.

În anul 1873 ne-a lăsat. . . Șaguna n'a murit. . . ! El trăiește în opera lui, ca vecinul luminător mare, care luminează atmosfera creată de el: Și va trăi și peste orbua lumii, care poricrește în moștenirea lui: Ori doar soarele nu luminează și asupra orbului, care nu-l vede?

A avut însușirile personale ale unui părinte bisericesc: „*eminens eruditio si sanctitas vitae*“. Întrânsul aflăm întrupată elocința lui Chrisostom, caracterul pastoral alui Vasilie cel mare și profunditatea dogmatică alui Grigore Teologul. Șaguna este părintele bisericeii naționale românești.

N'a crescut în mediu românesc, dinpotrivă între cele mai mari controverse și spirit dușmănos bisericeii ortodoxe și naționale. Spiritul lui cel mare însă încălzit la inima mamei bune s'a smuls din ghiarale ispititorilor și și-a ocupat locul mării în biserica ortodoxă. Maria, maica Domnului încă își are oastea ei în lumea morală a creștinismului. Pe Augustin la scos inima mamei din ghiarale corupțiunii, pe Șaguna tot inima mamei din ghiarale apostasiei. Ce tainică putere are inima

mamei, din gloria lui Șaguna nu este permis să lipsească icoana maicei sale.

Astăzi nu vorbim despre faptele lui Șaguna, vieata lui este scrisă, cu litere de aur în istoria și în inima neamului românesc. Astăzi e ziua închinăciunii lui, are cuvânt numai venerațiunea, jertfa inimei.

În 4/17 Octomvrie se va prosterne neamul românesc adunat în bisericile ortodoxe în prinoase parăstase aduse memoriei Marelui Șaguna, ca prinosul inimei; iar în 5/18 va face reprezentanța bisericeii, congresul național bisericesc, pelerinagiul la locul de odihnă a părintelui său în Rășinari.

Parăstasele și pelerinagiul vor fi interpreții sentimentului public al bisericeii ortodoxe. Acesta este sentimentul recunoștinței, pentru că toate printrânsul s'a făcut.

E frumoasă aceasta recunoștință unanimă a obștei românești. Dar noi ce ducem la mormântul lui Șaguna, ca product al nostru, ca creațiune nouă în agrul sămănat de Șaguna? Ce am făcut în moștenirea lui? Realizatăm idealul bisericeii naționale independente conceput în opera lui organizațoare „Statul Organic“? Pentru că noi bineînțeles, trebuie se dăm samă despre această atunci, când ne apropiem de mormântul lui Șaguna, cari înaintea unui judecător, care are dreptul de a ne cere samă despre: cum am chivernisit avutul său. — Ziua centinarului Șaguna e și ziua judecății pentru noi.

Sufletele noastre în mâinile judecătorului, a lui este judecata iar a noastră osânda, că nu ne-am știut ridică la idealurile lui.

Fie, că la lumina festivităților din Rășinari va reinviă acel ideal în inimile obidite, vom înțelegi, că numai acele popoare au vieată, cari au și idealuri, pentru că idealul este sufletul unui popor.

Sus se avem inimile la geniul ce planează asupra mormântului sfânt din Rășinari.

Centenariul „Șaguna“.

Programa

festivităților din incidentul aniversării de 100 ani dela nașterea marelui metropolit Ardrei Baron de Șaguna.

Duminecă, în 4/17 Oct. 1909.

Dimineața la orele 9 sfânta liturgie în biserica catedrală, împreună cu parastas pentru odihna sufletului răposatului metropolit, și cuvântare ocazională. În aceea zi seara ședință festivă, aranjată de elevii seminarului arhidiecezan Andreian.

Luni în 5/18 Oct. 1909.

În Reșinariu sfânta liturgie, în biserica cea mare, parastas pentru odihna sufletului răposatului metropolit și cuvântare ocazională.

Tot acolo desvălirea bustului fericitului metropolit. Sfânta liturgie se va începe la orele 9 și jum. a. m. La orele 1 după amezai masă comună.

Amănunte, în privința orientării și înlesnirii publicului pentru participare la festivități, vor urma din partea comisiunilor instituite pentru aranjarea festivităților.

Sibiiu, 17/30 Sept. 1909.

Comisiunea consistorului mitropolitan:

Dr. Ilarion Pușcariu,
archim., vicar arhiepiscopesc.

Parteniu Cosma, Dr. Eusebiu R. Roșca,
Mateiu Voilean, Nicolae Ivan.

*

În cadrul sărbătorilor, ce se vor aranja întru amintirea celui mai mare arhieru român. *Luni în 5/18 Octomvrie a. c.* va fi peregrinagiu la Rășinari. Acolo se va celebra sfânta liturgie, parastas cu vorbire ocazională, după care va urma desvălirea bustului și de încheiere masă comună. Escursiunea la Rășinari se va face cu trăsuri; plecarea *Luni* dimineața la orele 7 și jum. de pe promenada „Bretter“. Pentru procurarea trăsurilor trebuincioase și pentru pregătirea mesei comune este absolut necesar a să ști înaintea: Câte persoane reflectează la trăsura și câte la masa comună.

Deci toți acei P. T. domni, cari *Luni, în 5/18 Octomvrie a. c.* doresc a face peregrinagiul la Rășinari cu trăsura și dorește a participa la masa comună, sunt rugați a se anunța la dnul asesor consistorial *Lazar Triteanu* până inclusive *Joi, în 1/14 Octomvrie a. c.*

Dacă unul sau altul dintre oaspeți reflectează numai la trăsura, iar la masă nu, sau invers, aceasta s'o anunțe înaintea. Prețul trăsurei și al biletului de masă va fi aproximativ 10 cor. Pentru a putea satisface cât mai bine așteptările on. oaspeți, ne rugăm a se țineă seamă de acest apel.

Comisiunea specială.

*

Comisiunea instituită pentru încuarterarea oaspeților, cari doresc să participe la serbările din 4/17 și 5/18 a lunii curente, ce se vor aranja, întru amintirea marelui arhieru Andreiu, aduce pe aceasta cale la cunoștința celor interesați, că cei ce doresc să fie încuarterați la hotel (Impăratul Romanilor, Bonfert, Mihai, Schmidt și Barbu) să se pună în legătură directă cu hotelierii, iar ceice doresc a locui la particulari,

să se adreseze cel puțin cu două zile înainte de sosire la dl Romulus Perian, funcționar consistorial în Sibiiu. Totodată On. oaspeți sunt rugați a anunța și timpul sosirei la gara din Sibiiu, unde vor fi așteptați și îndrumați la cvartire.

Comisiunea de încuarterare.

Adunarea generală a „Asociațiunii“.

Programul

festivităților ce se vor aranja din prilejul adunării generale a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

Luni, 11 Octomvrie st. n. 1909.

Primirea oaspeților. Seara de cunoștință la orele 7 și jum. în „Restaurantul Brote“ (Palatul arhidiecesei).

Marti, 12 Octomvrie st. n. 1909.

La orele 8 și jum. serviciul divin în catedrală (Str. Măcelarilor) și în biserica gr.-cat. din Poarta-Turnului.

La orele 10 și jum. a. m. ședința I. a „Asociațiunii“ în sala festivă a „Casei Naționale“. Imediat conferența dlui Ioan Agârbicean.

La orele 1 și jum. p. m. banchet în sala dela „Unicum“ (Str. Poplăcii).

După banchet vizitarea instituțiilor culturale românești din Sibiiu: Catedrala, Muzeul „Asociațiunii“, Școala de industrie etc.

La orele 8 seara concertul „Reuniunii române de muzică din Sibiiu“, în sala dela Gesellschaftshaus.

Mercuri, 13 Octomvrie st. n. 1909.

La orele 10 a. m. ședința II. a „Asociațiunii“ în sala festivă a „Casei Naționale“.

La orele 4 p. m. ședința festivă a secțiunilor științifice literare.

Conferența dlui Dr. V. Branisce „Despre Alesandru de Mocsonyi“. Impărțirea premiului „Andrieu Murășan“.

La orele 8 seara, petrecere cu dans aranjată de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ în sala dela „Gesellschaftshaus“.

Spre orientare anunțăm, că *Joi* seara, în 14 Oct. se va reprezenta în teatrul orașenesc „Jertfa“, dramă într'un act de dl Miclescu și „Șezătoarea“ dlui Tib. Bredicean.

Ceice dorește să fie încuarterați la Hotel (Römischer Kaiser, Neuriehrer, Mihai Smidt, Barbu) sunt rugați, să-și angajeze sânguri de timpuriu camerele necesare. Ceice preferă a fi adăpostiți în cvartire particulare, binevoiască a să anunța cel mult până la 5 Octomvrie nou la dl Romul Popescu funcționar la Albina, în Sibiiu—Nagyszeben. Bilete pentru banchet à 6 cor. tacămul precum și pentru producțiunile artistice — à 3 cor. à 2 cor. à 1 cor. — să pot procura la casierul: dl Eugen Vancu în birourile „Asociațiunii“ în zilele 10—13 Octomvrie st. n. Onoratul public este cu izistență rugat să binevoiască a să anunța din bună vreme, mai ales pentru banchet. Eventuale informațiuni să pot cere dela biroul „Asociațiunii“. (Casa Națională, Stadtpark).

Comitetul aranjator.

Sfințirea bisericii din Ictar.

Ziua de 20 sept. v. 1909, se va înscrie cu litere neperitoare în istoria comunei Ictar, așezată pe malul drept al râulețului Béga. Aceasta zi va rămânea memorabilă pentru Ictăreni, căci este datul, când rodul unei încordări aproape peste putințele lor, rodul unei osteneți, trudei și munci intensive a credincioșilor închinători bisericii dreptmăritoare a resăritului. Noul și preafrumosul Sion ridicat din propria lor sudoare a fost predat menițiunii sale prin sfințirea efeptuită cu multă pompă de neoboșitul și vrednicul urmaș al apostolilor: P. S. Sa Episcopul Aradului Ioan I. Papp, care la invitarea credincioșilor ascultând glasul chemării lor, s'a pogorât în mijlocul lor, onorându-i cu înalta Sa prezență și ce-ând însuși darul și binecuvântarea lui Dumnezeu și pogorarea Duhului sfânt peste noul lăcaș Dumnezeesc.

Plecând în 19 sept. din Arad, P. S. Sa cu trenul de 4 ore sosește în gara Topolovețului, unde în mijlocul aclamării poporului eșit spre întimpinare, între tunete de treasuri și acordurile corului din Ictar, a fost cu mult entusiasm salutat de bun sosit prin P. O. D. prot. G. Sârbu, ca șeful tractului și în numele cercului politic de pretorele cercului, P. S. Sa mulțamește pentru ovațiunile ce i-se aduc și binecuvântă poporul, care-l aclamă necontenit cu puternice urări de „trăiască!“

Urcat în trăsură P. S. Sa pleacă spre Topoloveț încunjurat de călăreți în costume naționale și urmat de nenumărate trăsuri. În față bisericii din Topoloveț, P. S. Sa este întimpinat de preotul N. Martinovici, intrând în biserică se face slujba vecerniei în cursul căreia P. S. Sa ține credincioșilor din Topoloveț o frumoasă cuvântare, îndemnându-i cu părintești sfaturi a ține la biserică lor și muștrând poporul pentru unele păcate, ce duc la ruina morală și materială, combătând în deosebi fără cruțare concubinatele.

Dela Topoloveț P. S. Sa a plecat la Lucăreț, însoțit de P. O. D. Dr. T. Putici, protopopul Timișorii, fiind peste noapte găzduit la Il. Sa D. Dr. Iosif Gal, Suita P. S. Sale și anume P. O. D. ref. bis. George Popovici, diaconii Dr. G. Ciuhandu și C. Lazar au descins la Ictar unde numai decât s'a slugit obicinuita priveghere.

Dimineța la orele 8 bubuitul treasurilor și sunetul de sărbătoare al clopotelor vestesc intrarea P. S. Sale în comuna Ictar. P. S. Sa descinde la casa preotului Romul Secoșan de unde a fost condus de preoțimea îmbrăcată în odăjdii la noua biserică.

Bubuitul treasurilor, sunetul clopotelor, cântarea corului și aclamarea poporului adunat nu numai din Ictar ci din toate comunele învecinate, se întreceau par'că să salute care de care mai bine pe înaltul Prelat.

Ajuns înaintea bisericii, ea prin vrajă să face liniște și venerabilul paroh local cu glas vibrant de emoțiune salută de bun sosit pe P. S. Sa, mulțamindu-i, că n'a cruțat osteneala, ci ca un adevărat apostol a dat ascultare glasului de chemare a poporului, a fiilor săi sufletesți, făcându-i părtași de marea cinste de ai onoră cu înalta Sa prezență. Implorând binecuvântarea lui Dumnezeu peste lucrarea ce va îndeplini P. S. Sa, salută cu profund respect în numele comunei bisericăști pe P. S. Sa urând: „Bine a-ți venit, Stăpâne!“ „Întru mulți ani Stăpâne!“ Poporul erumpe în entusiaste aclamări la adresa P. S. Sale.

Urcând treptele bisericii P. S. Sa mulțamește preotului și poporului pentru uratele de bine venit. Înălțător a fost momentul, când P. S. Sa aduce mul-

țămită Tatălui ceresc, că l'a incredințat de darul dzeesc de a putea îndeplini actul sfințirii de biserici și se ferecește, că poate, ca tată sufletesc să-și vadă de fi săi cei buni, cari nu-și uită de legea lor, de limba lor și de archipăstorul lor. — Îmi este prea slabă peana, decât se pot redă fidel acest solemn moment.

Se face intrarea în biserică și se purcede la însuși actul sfințirii, începând cu sfințirea apei; se așază moaștele, se încunjură biserică, stropindu-se cu apă sfințită și însemnându-se pe pereți semnul crucei cu mir. Atât actul sfințirii noului Sion, cât și liturgia a fost pontificată de P. S. Sa cu mare asistență fiind îmbrăcați în ornate bis. afară de P. S. Sa, care avea un admirabil ornat arhieresc, încă PP. OO. DD. George Popovici, Dr. Traian Putici, G. Sârbu, apoi preoții: Dimitrie Morar (Secaș), Iosif Cloambeș (Susanoveț), Dimitrie Popoviciu (Budint), Romul Secoșan (Ictar), Nicolae Martinoviciu (Topoloveț), Ioan Popoviciu (S. Nicolaul-mare), Lucian Secoșan (Cubin), Traian Pețian (Alios), Iosif Curuț (Jabar), Const. Micu (Bucovet) și Victor C. Fizeșian (Pesac), iar diaconii: Dr. G. Ciuhandu, Cornel Lazar și Romul Popoviciu, care în decursul liturghiei a fost sfințit întru preot pentru parohia din Honorici.

În decursul liturghiei intră în biserică Il. Sa Dl. I. Gall, căruia se dă loc de onoare.

La sfârșitul liturghiei P. S. Sa ține o magistrală predică, în care laudă zelul și simțul de religiositate al parochienilor bisericii noi, pentru că au putut din propria lor putere să jertfească atâta pe sama bisericii. Îi îndeamnă, ca și de aici înainte să țină cu aceeași tărie și convingere la legea, limba și neamul lor. Îi face atenți să fie cruțători, ca să aibă din prisosul zilelor de acum și pentru timpul neputinței, bătrănelor, fiecare să se mulțamească cu ce ia dat Dzeu și astfel se vor apropia de fericire, întrucât poate fi vorba de fericire vremelnică.

La sfârșitul predicii P. S. Sa este din nou aclamat cu mare dragoste de poporul care l'a ascultat cu multă evlavie.

După stropirea poporului cu apă sfințită și după împărțirea anaferei P. S. Sa pleacă încunjurat de preoți la casa parochului local unde primește deputațiunea preoților și învățătorilor condusă de P. O. Domn prot. Ger. Sârbu, apoi primește comitetul parochial condus de preotul locului, Romul Secoșan. La recepția comitetului parochial P. S. Sa având în vedere meritele preotului câștigate pe terenul pastoral în decurs de aproape 40 ani îl distinge cu brău roșu. Îndemnând comitetul, ca să asculte și de aici înainte de preotul lor, care numai binele bisericii și al parohiei îl voiește. Aceasta distincție venită pe neașteptate a produs cea mai bună impresie pretulindeni, fiind o vie dovadă, că P. S. Sa își cunoaște pe preoții săi și știe respălă activitatea lor după merit. Nu putem decât să felicităm pe P. P. Sa pentru acest act, care va servi de imbold tuturor preoților să-și împlinescă cu cunoștințiositate și sfințenie datorințele lor față de biserică și neam. Dacă astfel va procedea P. S. Sa, apoi fie sigur, că-și va forma un cler, care să-l iubească și la timp de nevoie să-i fie un puternic razim întru apărarea drepturilor bisericii noastre. Întru mulți ani Stăpâne!

Re bene gesta — după ce s'a făcut indetul celor sufletesți, urmează și indetulirea celor trupești servit fiind în sala școlii confesionale un banchet de 65 tăcămuri.

La dreapta P. S. Sale ocupă loc Il. Sa dl Dr. I. Gall, pretorele Szépe P. O. D. ref. bisericesc George

Popoviciu, prot. Belințului P. O. D. Ger. Sârbu etc.; la stânga: Dr. Traian Puticiu, Dr. G. Ciuhandu etc. În fața P. S. Sale marele proprietar din Belinț Dușan Covaceviciu; mai remarc prezența alor vre-o 30 preoți, 20 învățători, a avocatului Dr. L. Georgeviciu, a medicului Dr. Schäffer, notarul Török, etc.

La friptură P. S. Sa închină pentru Maiestatea Sa. II. Sa dl I. Gall, vorbind cu căldură închină pentru P. S. Sa. Preoțimea intonează cu entuziasm „mulți ani“. Prețorele Szépe, pentru P. S. Sa; protopopul G. Serb, închină într'un admirabil toast pentru cel, care ia parte la toate manifestările noastre, pentru II. Sa dl magnat Dr. Iosif Gall. Notarul comunal Török, pentru P. S. Sa; medicul curanț la băile din Bogda-Rigós Dr. Schüffer, pentru preotul locului, Romul Secoșan, felicitându-l pentru distrugere. Ref. bis. P. On. D. George Popoviciu, pentru pretore; R. Secoșan, pentru P. On. D. prot. G. Serbu; P. On. D. protopop G. Serbu pentru suita P. S. Sale; preotul Martinoviciu, pentru popor; Victor C. Fiseșian, pentru învățătorul de model Virgil Amandia.

Seria toastelor se încheie prin P. S. Sa, care în cuvinte pline de spirit închină pentru toți.

În timpul cât a ținut banchetul oficios în școală sa ținut în casa preotului Romul Secoșan un pseudo-banchet, numai de dame, cari, după cum sunt informați, de asemenea au închinat pentru P. S. Sa și pentru cei cari au prilejuit serbarea. Regret din inimă, că n'am putut lua parte și la acest „banchet“. Ar fi de dorit, ca la atari ocazii să fie și damele la banchetul oficios. (Ich habe dabei gar keine böse Hintergedanken)

După prânz P. S. Sa cercetează și biserica din Budinț unde a fost intimpinat de preotul locului Dimitrie Popovici și doi fii ai comunei, ambii preoți: Victor Aga (Chișoda) și Const. Micu (Bucoveți).

Dat fiind că în comuna Budinț sunt și uniți, P. S. Sa în decursul vecerniei ce s'a slujit, îndeamnă pe credincioșii bis. ortodoxe să iubească și pe cei cari s'au rupt de biserica străbună, fiind și ei de un sânge cu noi.

La eșirea din bis. P. S. Sa esalutat și de preotul gr. cat. în numele bisericii unite.

Din Budinț P. S. Sa se reîntoarce la Ictar, de unde luându-și rămas bun, pleacă însoțit de banderiu și trăsuri, între bubuitul treascurilor, sunetul clopotelor și aclamația poporului, la gara din Topoloveț luând trenul spre Timișoara.

P. S. Sa a lăsat cea mai bună impresie, și credem, că s'a depărtat asemenea tot cu impresii plăcute din Ictar.

Seara s'a dat un concert urmat de teatru în curtea școlii.

S'a cântat: „Resunetul văilor“, de Popoviciu (cor mixt)
 „ „ „Cântec de vară“, „ „ „ „
 „ „ „Negruța“ „ Vidu „ „
 „ „ „Pui de lei“ „ „ „ „

Corul din Ictar instruit de vrednicul învățător: Virgil Amandia, se înșiră între corurile noastre de frunte; cântările au fost executate cu multă precizie și cu o armonie desăvârșită a vocilor. Dealtcum acest cor a fost distins în diferite rânduri cu diplome de recunoștință; amintesc, că la concursul corurilor din Lugoj din anul paremi-se 1896, a câștigat premiul al doilea.

După concert a urmat teatru cu piesele: „De ziua tatii“ și „Păharul cu otravă“, ambele predate de elevii și elevele școlii confesionale. Ne-a uimit pe toți dibăcia unor copii de 7—10 ani cu care s'au achitat de rolurile lor.

S'a mai predat „Petrú Rareș“, dramă în 5 acte, achitându-se bine diletanții de rolurile lor.

La sfârșitul teatrului P. On. D. protopop Ger. Serb. face apoteoza „doinei“ și aduce elogiul învățătorului Virgil Amandia.

A urmat „Călușerul“ și „Bătuta“ și joc cu foc până'n zori de zi.

Don Vittorio.

Noua programă a desemnului pentru învățământul primar din Franța.*

Instrucțiuni generale. Înainte de a se aborda în amănunte exercițiile de desemn, este necesar să se precizeze principiile metodelor de urmat:

Primul, din aceste principii, este *libertatea* elevului, libertatea sentimentului și chiar al interpretării în limitele unei corecturi gradat strânsă; libertatea institutorului; libertatea de acțiune, încurajarea inițiativei, urmând temperamentul propriu al elevului.

Al doilea principiu: Desemnul să fie predat nu pentru el însuși, ci pentru scopul final al educației generale. Tot ceea ce îl va încorpora materiilor învățământului primar, și-l va amesteca cu viața intelectuală a școlii, va corespunde scopului vizat: să se facă din desemn nu o artă de agrement, ci un instrument general de cultură, un ajutor mai mult pentru jocul normal al imaginației, sensibilității și memoriei.

Al treilea principiu: Natura trebuie luată de bază, iubită pentru ea însăși, tradusă direct și naiv. Natura este concretă. Desemnul nu trebuie să fie abstract. Geometria nu este în natura așa cum noi o percepem imediat, și ceea ce noi încercăm a exprima. Natura are liniile, formele și culorile ei, dar nici liniile, nici formele ei, nu se reduc de sine la o teoremă, sau figurilor de geometrie, nici culorile ei la cele unui *lavis*. Aceasta ar fi să se falsifice două lucruri distincte și demne fiecare de un studiu aparte, de a confundă dela început obiectul geometriei cu acelea ale naturii, și acest fapt ar fi în paguba desemnului. Nici o practică geometrică nu trebuie să se interpună între copil și obiectul natural ce el desemnează. A vedea bine *realul*, a-l simți, a-l redă îndată cu sinceritate; trebuie să fie singura preocupare a elevului în fața naturii, care sub miile ei de înfățișări, rămâne modelul etern. De unde urmează că institutorul — dacă el înțelege sarcina sa de educator — se va supune acestor principii: respectul viziunii și sentimentului propriu fiecărui elev, combinației și colaborării între studiul desemnului și celelalte lucrări ale clasei, înlăturarea oricărei teorii pedagogice străine desemnului, și care sub pretext de a ajuta ochiul și mâna le obosește de naștere rutinei și omoară dela început cel mai viu dintre învățăminte. În rezumat, institutorul priceput trebuie să escite mai mult decât să critice, să sugereze mai mult decât să corecteze. să propună, mai mult decât să impună, să se coboare la gradul de pricepere al elevilor în loc de a le impune o uniformitate proprie lui. Prin acest mijloc numai, el va deșteptă spiritul copilului și va da viață elementelor, ce programa îi pune la îndemână. Nu trebuie să se țină socoteală de un caz care poate să fie destul de frecvent. Dacă se va întâmpla ca un elev să vină la școală la etatea de 9 sau 10 ani, fără

*) »Pedagogia experimentală«. Atragem atențiunea învățătorului asupra acestui program, fiind și noul nostru plan de învățământ pus pe aceleși baze ministeriale.

să aibă vreo preparație pentru desen, el nu va fi separat de restul clasei, ci va fi supus la un regim particular, care va constă în a-i aplica metoda de inițiativă și de corecțiune, recomandată pentru începători. Nu va fi necesar să-i propună alte modele decât ale colegilor săi, dar nu i-se va cere aceleași rezultate. Etatea lui îi va permite a se adapta mai repede exercițiilor de perspectivă și observație. Dealtmintearea se știe, că nu toată clasa merge cu acelaș pas, fiindcă unii elevi sunt mai avansați sau mai bine dotați ca alții. Instructorul, dacă va găsi necesar, va putea împărți elevii din clasă în două sau mai multe grupe, cărora va propune exerciții gradate, sau cărora le va cere rezultate diferite. Este un mijloc de a escita emulația copiilor, făcându-i să treacă în grupa superioară, pe aceia cari fac progres. Instructorul nu este obligat să introducă în clasă toate modelele mici, toate amănuntele exercițiilor indicate în programă. El este liber de a face o alegere rațională, apropiată de gustul său, și potrivită cu mijloacele și priceperea elevilor.

Programa clasei copiilor dela 5—7 ani.

Prima secțiune. Creionaj liber. Siluete și alinieri cu ajutorul cuburilor, cărămizilor, bastonașelor, lanțurilor, fiselor, petricelelor, nasturilor, etc. Incercări de copiere a acestor combinațiuni.

A doua secțiune. Creionaj liber odată pe săptămână pe caiet, spre a constata progresele. Copiere de frunze, siluete, borduri, grupe de rozacee (flori) și alinieri de obiecte. Copierea în negru sau de preferință în culori a acestor combinațiuni. Mici desemnuri simetrice. Tăierea hârtiei colorate și împletirea fâșiilor. Copiere de obiecte uzuale foarte simple, de jucării copilărești. Schiță de tot felul. Modelaj.

Instrucțiuni. Singura instrucțiune de dat instructorilor și instructoroanelor claselor începătoare, este de a favoriza prin toate mijloacele instinctul, care îndeamnă pe toți copiii a desemna din etatea cea mai fragedă. Lăsați copiii să acopere cu jocurile lor fantastice plăcile și caetele lor. Lor le place să povestească mici istorioare, sau să-și reamintească spectacolele familiare, care îi interesează. Puneți elevii să desemneze anecdote și istorioare, fabule și lecțiuni de lucruri învățate în clasă, fără a le da sfaturi și fără ale critică lu-rările cu asprime. Libertate absolută pentru întrebuintarea creionului colorat. Numai la finele celui de al doilea an, se va propune copiilor obiecte uzuale foarte simple, dar să aibă obiectul însuși în fața ochilor. *Obiectul nu trebuie niciodată să fie desemnat mai înainte pe tablă, ca model de copiat.* Instructorul nu va recurge la acest mijloc, decât sub formă de schiță și pentru a sprijini o demonstrație. Prin exerciții apropiate, se va obișnui copilul a privi cu atenție obiectul pentru a discerne formele reale și formele aparente. Ele sunt mai mult exerciții de vedere sau de observări, provocate de instructor, și cari trebuie să proceadă exercițiile grafice, căci ochiul nu este decât un instrument, care trebuie să conducă ucenicia. Lecțiunea de desen pentru toți copiii, trebuie să cuprindă două lucruri: observațiunea mai întâi, și apoi execuțiunea îndată....

Modelajul va fi început de asemenea cu copii din al doilea an. Se va da la fiecare câte o bucată de materie plastică, pe care ei o frământă și o modelează mai întâi după propria lor fantazie. Li se va arăta apoi să modeleze forme elementare după obiecte simple sau elementare naturale. Practica modelajului — în limitele în care trebuie să se mărginească în școala primară — nu prezintă nici o dificultate serioasă. Ma-

terialul se compune dintr'o mică planșetă și un instrument pentru schițare pe care copilul și le poate confecționa singur. Materialul necesar este o cutie, în care se păstrează materia plastică: argilă, ceară sau plastilină. Urmându-se împrejurărilor locale, instructorul va adopta oricare din aceste materii. *Lutul* este mijlocul cel mai practic, afară de inconvenientele ce se pare că prezintă pentru prima dată. O cutie de lemn, căptușită cu placă de zinc pe dinăuntru, permite de a se conserva argila în stare maleabilă, învălind-o și cu o cârpă udă. În clasă cu oarecare disciplină și deprindere, se înlătură ușor inconvenientele, inerente mănuii pământului. La început, spre a se familiariza elevii cu practicarea modelajului, se vor exercisa numai o parte din ei și apoi clasa întreagă. În clasele începătoare, elementare și medii exercițiile de modelaj sunt executate într'o sedință. Nu se va cere elevilor decât schița, cari corespunde crocheului, tratat în desen. Nu se vor conserva lucrările. Ele vor fi distruse după fiecare lecție și materialul conservat. Dacă modelajul vreunui obiect va rămâne neterminat, se va acoperi cu o bucată de șifon udă și se va termina în altă lecție. Nu trebuie să uităm, că aceste exerciții de desen și de modelaj, ca toate exercițiile claselor începătoare, nu trebuie să fie decât amuzante și distractive. Pentru tăerea de hârtie colorată, se vor alege culori armonioase.

Programa cursului elementar (7—9 ani).

1. Desemnarea de obiecte simple cu creion negru ori colorat. Obiectele sunt plasate sub ochii elevilor.
2. Desen din memorie după obiectele desemnate mai înainte.
3. Desen liber după lecțiunile de lucruri, datorii ilustrate din limbă, istorie sau geografie.
4. Desen liber, făcut afară din clasă, și
5. Modelaj.

Instrucțiuni. 1. Obiecte foarte simple ca o sticlă, un păhar, o bårdacă, o scară, o roată, un cerc, oocardă tricoloră, cadranul unui ceasornic, jucării, un mic drapel, un balon, găleată, etc. Instructorul dă în câteva minute o scurtă explicație a obiectului de desemnat și apoi lasă elevii să lucreze. Desemnurile lor nu vor fi fără indoială la început imagina exactă a obiectului propus ca model, fiindcă copilul nu poate încă observa cu precisiune.

Nu trebuie așadar să i-se ceară o copie exactă în sens geometric al cuvântului, ci numai un desen lizibil, care să reprezinte tipul general al obiectului copiat. Aceleași observațiuni pentru modelaj, prin care ar fi de preferit să se înceapă pentru a face pe copil să simtă forma reală a obiectului.

2. Se vor înmulți desemnurile din memorie făcute în clasă. Instructorul va cere să se reproducă adeseori un obiect studiat în clasele precedente. Este absolut necesar să se cultive memoria formelor.

3. Ca și în clasele precedente, elevul trebuie să-și dea seama, atât cât subiectele permit, de lecțiunile de lucruri, de istorie și de geografie, prin un desen care, mai bine decât o compunere, va demonstra dacă el a ascultat și înțeles explicațiile instructorului! Să se recomande elevilor de a ilustra din a lor închipuire datorii ce le sunt date.

4. Se va cere elevilor să desemneze acasă subiecte ce vor alege ei singuri. A se favoriza prin toate mijloacele gustul copiilor pentru desen. Toate aceste exerciții să fie corijate de instructor cu multă prudență, căci aci nu se urmărește nici justetea gustului, nici preciziunea sau calitatea estetică a desenului. Exer-

cițiile de desen, în cursul elementar, sunt destinate a fortifica sensul de observație exact la copil. În critică, se va mărgini la observări de bun sens, care să îndrepteze defectele atenției vizuale.

Programă cursului mediu (9—11 ani).

1. Desemnarea pe hârtie cu creionul negru sau colorat de obiecte uzuale simple, de eşantioane, împrumutate regnului animal sau vegetal.
2. Desen din memorie.
3. Desen explicativ al lecțiilor de lucruri, al istorioarelor recitate etc. făcute în clasă. Datorii ilustrate.
4. Aranjamente decorative elementare.
5. Desen liber, făcut afară din clasă (creion, pastel, acvarelă).
6. Modelaj. Acelaș model, ca pentru desen.
7. Desen geometric, crocheuri.

Instrucțiuni. Instrucțiunile generale sunt aceleași, ca pentru cursul elementar. Exercițiile sunt exact de acelaș ordin; dar modelele vor fi mai grele cu cât se va înainta. Institutul va fi mai dificil; mai cu seamă, la exactitatea observației și corecției, se vor îndrepta mai mult observările sale. El va îndrumă elevul a cuprinde mai bine reprezentarea modelelor și a nu se mai mulțumi cu puțin. Câteva indicațiuni generale asupra perspectivei de observație își au loc în acest curs. E bineînțeles însă, că nu va fi vorba de a demonstra elevilor teoremele perspectivei, ci numai de a chema atenția lor asupra fenomenelor principale ale perspectivei, și a le da mijloacele de a le controla. Se va face un pas mai înainte spre a prepara cursul superior, de aceea este nevoie să se înceapă desenul decorativ foarte simplu.

Modelele, studiile în clasele precedente, și altele, ce se vor alege, vor fi propuse elevilor, ca elemente de aranjament decorativ, a căror dispoziție generală este indicată la tablă de către institutor. Acesta este începutul unui desen de imaginație cu ajutorul materialului anterior, cules de elevi. Pentru fete acest fel de desen decorativ va fi în legătură cu lucrul de mână. *Desenul geometric.* Exercițiul de desen geometric este în special destinat pentru școlile de băieți.

În cursul mediu, se vor deprinde elevii cu întrebuințarea riglei, compasului, echerului și raportorului. Ei vor fi puși să facă exerciții pe tablă cu aceste instrumente.

Elementele de desen geometric. Câteva explicațiuni cu ajutorul desenului, la proiecțiunea solidelor, care s'au predat la cursul geometriei. *Aplicații practice.* Desemnarea geometrică a obiectelor simple, prezintă particularitățile semnalate. Exerciții de crocheuri, relevate de elevi asupra obiectelor simple.

Programa cursului superior. (11—13 ani).

1. Desen făcut în clasă după modele: a) obiecte uzuale simple; b) eşantioane, împrumutate regnului animal sau vegetal; c) model viu îmbrăcat.
2. Aranjamente decorative. 3. Desemnuri și crocheuri din memorie. 4. Desen făcut liber afară din clasă. 5. Modelaj. 6. Desen geometric.

Instrucțiuni. Se lasă institutorului întregă libertate pentru a distribui materia din programă. El va repartiza orele rezervate exercițiilor de modelaj după înlesnirile ce oferă localul, încăperile sale și anotim-

purile. În principiu, modelajul trebuie să completeze desenul după relief.

1. Desemnarea obiectelor: a) materialul școlarului, materialul clasei, jucăriile, cuțitul, bricegul, penița, cartea, cutia cu colori, carafă, chipiu etc. b) Eşantioane împrumutate regnului animal și vegetal. Nu este nevoie de a se întocmi o colecție specială. La țară, modelele naturale se găsesc mai ușor: șopărlă, melc, fluture, insecte, fructe, etc. c) Model viu îmbrăcat. Un coleg este luat de model într-o atitudine simplă, șezând sau chiar desemnând și el. În clasele numeroase se pot lua mai multe modele pentru diferite grupe de elevi. Se va adăoga la aceste exerciții noțiuni pe scurt asupra perspectivei cu ajutorul solidelor geometrice, ce se pot confecționa din carton, în lipsa celor de lemn. Ele vor servi pentru demonstrații. Mijloacele practice de a aprecia panta aparentă a liniilor văzute în perspectivă. Două sau trei lecții pe fiecare an sunt suficiente pentru aceste demonstrații. Explicațiunile teoretice de perspectivă, n'au de scop decât să facă mai sensibilă observația făcută direct în natură a efectelor perspectivei.

2. *Argumentele decorative.* Aceste lucrări vor fi executate parte în clasă parte acasă. Conform obiectelor, compozițiile pot fi executate, fie în desen, fie în modelaj. În școlile de fete, se vor alege subiecte, cari se pot aplica la lucrări femești sau la broderie, dantele, etc.

După un crocheu sistematic, făcut pe tablă de institutor, elevul compune un aranjament personal, conținând elementele ce grupează, având în vedere alegerea, repetirea, contrastul și culoarea ce se potrivește.

În corectări trebuie să avem aceeaș atitudine, ca și în clasele precedente.

3. *Desenul și crocheul din memorie.* Aceste exerciții foarte importante, pot fi executate asupra aranjamentelor decorative executate în lecțiile precedente sau asupra obiectelor deja desenate în clasă după natură și asupra cărora institutorul și-a făcut observațiile sale. Crocheurile pot fi executate și asupra lucrurilor văzute odată și apoi executate din memorie.

4. *Desemnurile făcute afară din clasă, ilustrații.* Corelațiunea, care trebuie stabilită între desen și celelalte studii de învățământ este eminent fructuoasă. Istoria, geografia, limba, șt. naturale sunt bogate în teme de reprezentări și de ilustrații. În aceste exerciții nu este vorba de tablouri istorice, ci de a exercita imaginația copilului, de a-i ascuți spiritul și a-i provoca verva. Experiența a probat că aceste exerciții provoacă creșterea liniilor să lucreze mai mult decât compunerile cele mai laborioase. Desenul din imaginație este o contribuție de primă din adusă știință intitulată: „Psihologia copilului”.

5. Exercițiile de modelaj se execută după modelele arătate la literile a și b.

6. *Desenul geometric.* Se desvoltă studiul elementelor desenului geometric început în cursul mediu. Exercițiile de figurile geometrice, făcute numai la tablă, în cursul mediu, acum vor fi executate pe hârtie cu instrumente. Vor fi executate număratoase crocheuri cu semne relevate de elev însăși. Reprezentarea geometrică a solidelor geometrice și obiectelor simple. Toate aceste exerciții trebuie să fie făcute numai după natură. Noțiuni elementare despre planuri și hărți.

Colnic.

CRONICA.

Distincțiune. Primim știrea îmbucurătoare, cumcă Maiestatea Sa Împăratul a conferit eruditului profesor dela facultatea noastră teologică, P. C. S. Eusebiu Popovici, din ansa trecerii sale la pensie titlul de consilier-aulic.

Serbarea facultății de teologie din București. La toamnă se va serba existența de 25 de ani a facultății de teologie din București. Cu acest prilej se va tipări o broșură festivă, care va cuprinde o dare de samă asupra facultății și articole din partea profesorilor și a licențiaților facultății.

Proclamarea exarhului bulgar ca patriarh. În cercurile politice se vorbește că sosirea în Sofia a exarhului bulgar Iosif I., ar fi în legătură cu proiectul de proclamare a independenței bisericii bulgare. Se știe că exarhatul bulgar s'a format despărțându-se de patriarhia grecească din Constantinopol, Bulgarii fiind considerați de patriarhie ca schismatici. Acuma odată cu proclamarea independenței Bulgariei și cu încoronarea primului rege bulgar, este vorba să se declare și biserica bulgară ca autocefală, iară exarhul bulgar să fie proclamat ca patriarh. De sigur că patriarhia greacă va face tot posibilul pentru a zădărnici aceste planuri ale Bulgarilor, căci atuncia influența ei în Macedonia va scădea foarte mult.

Necrolog. Subscriși cu inima frântă de durere anunțăm adormirea în Domnul a preaiubitului și neuitatului nostru soț, tată, fiu, ginere, frate, cumnat și unchiu: *Aureliu Popa*, preot ort. rom. în Socodor, în-tâmplată la 21 Septemvrie (4 Octomvrie) a. c. dimineața la 7 ore în etate de 32 ani, în al șeptelea an al preoției și al optălea al fericitei sale căsătorii. Osemintele scumpului defunct se vor așeza spre vecinica odihnă în cimiterul ort. român din loc, Miercuri la 9 ore a. m. după ritul bisericeii ortodoxe rom. — Fiei țerina ușoară și memoria binecântată! — Socodor, la 21 Septemvrie, (4 Octomvrie) 1909. Jalnica familie: Văd. Elena Popa născ. Popescu, soție. Felicia și Ulpiu Traian, fii. Teodor Popa, înv. și soția, părinți. Ambrosiu Popescu, preot socru. Livia, Silvia Colteu născ. Popa, George, Sidonia și Teodora, frați și surori. Iulia Popescu, preot. Ioan Alexandrescu, preot. Petru Colteu, înv. și Valeria Popescu născ. Cosma, cumnați și cumnate, Ionel Popescu, nepot.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din Ghioroc să publică concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 1000 cor. 2. Trei stângeni de lemne, din cari să va încălzi și sala de învățământ. 3. Pentru conferințe 20 cor. 4. Pentru scripturistică 10 cor. 5. Pentru famulație 30 cor. 6. Cvatir liber cu apartinentele și cu o grădină sădită cu vie.

Alesul va avea să instruiască elevii în cântările bisericești și să conducă stratele fără altă remunerațiune. Dela recurenți să cere să producă atestat despre absolvarea alor patru clase medii sau civile. Ceice vor dovedi, că sunt capabili să instruiască și conducă cor, vor fi preferiți. Pentru conducerea corului alesul nu va avea remunerațiune separată.

Ceice dorese să ocupe acest post să-și trimită recursele ajustate conform dispozițiilor regulamentare și adresate comitetului parohial din Ghioroc, of. pprezbiteral din Mariaradna, iar dâșii să să prezinte într'o Duminecă ori sărbătoare în sfânta biserică din Ghioroc spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Din ședința ținută la 17/30 sept. 1909.

Comitetul parohial.

În conțălegere cu: *Procopiu Givulescu*, pprezbiter, inspector de școale. 1—3

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățător din Bălăleni tractul — Vașcoului — se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Dotatiunea împreună cu acest post este: În bani gata 402 coroane. — Cvatir liber din 2 chilii, culină și grădină la intravilanul școalei. — Venitele cantonale după uzul de până aici.

Intregirea salarului se va cere dela stat numai pe lângă încuviințarea forurilor noastre diecezane superioare.

Reflectanții vor înainta petitele instruite conform regulamentului și adresate oficiului parohial din Bălăleni, oficiului protoprezbiteral din Vașcău având a se prezentă în vre-o duminecă ori sărbătoare la s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Bălăleni, la 20-septemvrie v. 1909.

Ioan Fofu,
paroh, prezident.

Ioan Jovan,
notar.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu* protoprezbiter. 1—3

—□—

Pe baza rezoluțiunei Venerabilului Conzisto-Nr. 253/909 să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă în **Ohabaforgaci**, (protoprezbiteratul Belințului), în urma trecerii din viață la cele eterne a parohului **Andronic Magheriu**. Beneficiile parohiale să compun din folosirea sesiunei parohiale și a intravilanului parohial de sub Nr. 182, după cari alesul va avea a suportă toate dările publice, precum a acoperi și susțineă îngrădirea intravilanului din al său propriu, apoi stola legală cu întregirea dotației preoțești dela stat, conform stabilirii coalelor de fasiune. Văduva are drept la jumătate din venitul parohiei un an întreg, adecă până la 9 Ianuarie 1910 st. v

Dela recurenți să cere cvalificațiune prescrisă în §. 17. alinea primă a Regulamentului pentru parohii din 1906, adecă pregătire de clasa I (primă). Reflectanții vor avea a se prezentă în s. biserică din loc, cu observarea §-lui 20 din acel Regulament spre a-și arăta desteritatea în rituale și omiletică. Recursele sunt a se înainta Prea Onoratului oficiu protoprezbiteral în Belinț (Bélincz, Temes megye).

Dat în ședința comitetului parohial, ținută în Ohabaforgaci, la 16/29 August 1909.

George Magheriu
preș. com. par.

George Balint
not. com. par.

În înțelegere cu mine: *Gherăsim Sărb* protoprezbiter. 1—3

—□—

Cu terminul de alegere 30 zile dela prima publicare se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc din **Merag** pe lângă salarul în număr de 400 cor. și eventualul ajutor de stat. Doritorii de a ocupa acest post sunt pofțiți a-și înainta petitul instruat conform normelor în vigoare Prea On. Domn **Adrian P. Deseanu** pprezbiter în Vaskoh și vor avea

a se prezentă în cutareva duminică ori sârbătoare în sf-ta biserică din loc pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Adrian P. Deseanu* protoprezbiter.

— □ — 2-3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești cantonale dela școala gr. or. română din Siftitelec pprezbiteratul Tinca cu termin de alegere 30 de zile dela prima publicare pe lângă următoarea dotațiune: 1. În bani gata 600 coroane. 2. Ștoale cantonale 40 coroane.

Reflectanții la acest post recursele lor ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial să le subștearnă protopopului Nicolae Rocsin în Miche-rechiu și să se prezenteze în biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dat în ședința comitetului parohial ținută la 5 sept. n. 1909 în Siftitelec.

Lazar Tit,
notar.

Vasilie Popoviciu,
președinte.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Rocsin*, protopop inspector școlar.

— □ — 2-3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din Trăoaș prin aceasta se publică concurs cu terminul de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt: 1. Cvarțir cu două odăi, cuină și grădină. 2. Folosința extravitanului de pe valea Zimbrului. 3. O sesiune depământ la deal. 4. Dreptul de pădure și izlaz după pământul parohial. 5. Birul și stolele legale. 6. Întregirea dotațiunii din vistierea statului. Toate sarcinile publice după venitul parohial le va suportă alesul Parohia este de clasa III-a.

Ceice doresc a ocupa această parohie se avizează, ca-recursele lor ajustate conform regulamentului în vigoare și adresate comitetului parohial din Trăoaș să le trimită în timpul concursual oficiului ppresbiteral din Mariaradna, iar dânsii să se prezinte — pe lângă stricta observare a dispozițiunii or regulamentare în s-ta biserică din Trăoaș, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința comitetului parohial din Trăoaș, ținută la 21 iunie, (4 iulie), 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, pprezbiter.

□ 3-3 gr.

Cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“ se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala superioară din comuna Apateu pprezb. B. Ineului.

Emolumentele sunt: a) bani din cassa culturală 600 cor.; b) cvarțir 2 chilii cuină și grădină de legume 800 m. □.; c) drept de pășunat pentru 2 vite; d) 3 stângeni de lemne pentru învățător și 3 pentru sala de învățământ; e) venitele cantonale uzitate (dela mort unde va fi poștit 1 cor., cu hora 2 cor., 1 cor. pentru liturghie pe bolnavi); f) conferință 20 cor.; g) scripturistica 10 cor.

Darea publică o va suportă alesul învățător. Întregirea salariului se va cere dela stat la timpul său.

Recurentii, cari pe lângă atestatele de lipsă vor alătură și atestat că știu conduce cor, vor fi preferiți.

Alesul va avea să instrueze și copiii dela școala de repetiție.

Recursele se vor înaintă la oficiul protopopesc din Borosineu, adresale com. parohial, iar recurentii se vor prezentă în careva duminică ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Apateu din ședința com. par. ținută la 29 aug., (11 sept. n.) 1909.

Atanasiu Popoviciu,
preș. com. par.

Petru Zofiu,
not. com. paroh.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia*, pprezb. insp. școlar.

— □ — 3-3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești-cantonale din Oci, devenită în vacanță prin moartea fostului Inv. P. Ilea, prin aceste se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. În bani gata din cassa cult. dela Oci și Ocșor 600 cor. 2. Lemne de foc 14 m. □ prețuite în 64 cor. (jum. pentru învățător jum. pentru încălzitul salei de inv.) 3. Spese de conferință 16 cor. 4. Cvarțir acomodat cu 2 chilii, cuină și cămară în edificiul școlar 5. Întregirea salariului la 1000 cor. și cvincvenalele conform art. de lege XXVII 1907 se vor cere dela stat cu invoirea autorit. școlare superioare la timpul său. Se obsearvă că văduvei învățătoarese până la 1 sept. 1910 îi compete jumătate din salarul bănesc

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați ca recursele lor ajustate conform §-ului 61 din Regul. și adresate com. par. din Oci, până la terminul sus-indicat să suștearnă la P. O. oficiu pprezb. în Hălmagi (Nagyhalmagy), având a se prezentă recurentii în vre-o duminică ori sârb. în sf. biserică din Oci spre a-și arăta desteritatea în cantări și tipic, după ce alegândul va avea să îplinească și cantoratul în și afară de biserică fără altă remunerație.

Din ședința comit. parohial din Oci dela 6/19 sept. 1909.

Ioan Giurgiu,
preot, preș. com. par.

Ioan Mizeș,
inv. not. adhoc.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, pprez. insp. școlar.

— □ — 3-3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești dela școala ort. rom. din Rontău se escrie concurs cu termin de recurgere 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt următoarele: 1. În bani nu-mărari dela fiecare casă câte 4 cor. (80 n-ri case) = 320 cor. 2. Pământ arător și fânaș 5 jug. 28 □ = 120 cor. 3. Dela fiecare număr de casă una măsură bucate a 3 cor. = 240 cor. 4. Venitele cantonale 80 cor. În total 710 cor. De lemne pentru încălzitul salei se va îngriji comuna bisericească. Alesul va avea să provadă cantoratul și se conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Pentru întregirea salariului la minimalul prescriș de lege și pentru eventualele cvincvenale se va cere ajutor dela stat.

Darea după pământ o va solvi învățătorul ales.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Reg. și adresate comitet. parohial de acolo. sunt a se înaintă subșcrișului oficiu protopopesc în Oradea-mare cel puțin cu 3 zile înainte de espirarea terminului de concurgere, având recurentii a se prezentă în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică de acolo spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

3-3. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu mine: *Toma Păcală*, protopop.